

JUSTITS MINISTERIET

Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 18. december 2020
Kontor: Lovkvalitetskontoret
Sagsbeh: Ketilbjørn Hertz
Sagsnr.: 2020-0037-0092
Dok.: 1736099

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 3 vedrørende forslag til lov om retsafgifter (L 66), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 27. november 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Rosa Lund (EL).

Nick Hækkerup

/

Ketilbjørn Hertz

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 3 vedrørende forslag til lov om retsafgifter (L 66) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for sin holdning til, at der er prisforskel mellem at søge aktindsigt i den offentlige forvaltning og at søge aktindsigt i en dom eller kendelse, og vil ministeren ligeledes redegøre for, hvad der ligger til grund for, at prisen for at søge aktindsigt i en dom eller en kendelse er fast, mens prisen for at søge aktindsigt i den offentlige forvaltning afhænger af antallet af sider, der udleveres til ansøger?”

Svar:

1. Reglerne om betaling for udlevering ved meddelelse af aktindsigt i medfør af lov om offentlighed i forvaltningen fremgår af kapitel 1 i bekendtgørelse nr. 1586 af 19. december 2013 om betaling for udlevering af dokumenter mv. efter lov om offentlighed i forvaltningen. Bekendtgørelsen er udstedt i medfør af § 40, stk. 3, i lov om offentlighed i forvaltningen. Reglerne om betaling har følgende ordlyd:

”§ 1. Som betaling for dokumenter, der i papirkopi udleveres efter anmodning om aktindsigt i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen, kan myndigheden mv. opkræve 10 kr. for første side og 1 kr. for hver påbegyndt følgende side, jf. dog §§ 2-4.

Stk. 2. Udleveres dokumenterne elektronisk, kan myndigheden mv. opkræve 100 kr., hvis der udleveres mere end 100 sider, jf. dog §§ 2-4.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder også i tilfælde, hvor der meddeles aktindsigt i videre omfang, end loven forpligter til, jf. lovens § 14.

§ 2. Der kan ikke kræves betaling første gang, der udleveres dokumenter til den pågældende ansøger, når

1) betalingen for udlevering af dokumenterne er mindre end 100 kr., eller

2) den, der får udleveret dokumenterne, anmodes om en udtalelse til brug ved sagens behandling.

Stk. 2. Der kan ikke kræves betaling, når dokumenterne udleveres i henhold til lovens § 8.

§ 3. Hvis der ved lov eller i henhold til lov er fastsat højere betaling for udlevering af et bestemt dokument, opkræves dette beløb.

§ 4. Hvis udlevering af et dokument på grund af dettes størrelse eller format mv. forudsætter andet end sædvanlig udskrivning, fotokopiering eller scanning, opkræves der betaling svarende til de faktiske omkostninger forbundet med udleveringen.”

Det fremgår af forarbejderne til lov om offentlighed i forvaltningen, at det beløb, som myndighederne skal kunne opkræve, som udgangspunkt vil skulle fastsættes med udgangspunkt i de direkte omkostninger, der er forbundet med kopieringen. Det forudsættes dog i forhold til usædvanlige papirformater og ”utraditionelle” dokumenter, at i det omfang myndigheden selv fremstiller kopien, bør udgifterne til f.eks. personaleressourcer anvendt til kopiering, forbrug af cd-rom, råfilm mv., strøm og eventuelt afskrivning på hardware samt forsendelsesomkostninger kunne medregnes. Endelig forudsættes det, at der fastsættes en regel om, at der vil kunne opkræves betaling på 100 kr. for en elektronisk behandling af en anmodning om aktindsigt uden underliggende papirgang, når der udleveres mere end 100 sider. Der henvises til Folketingstidende 2012-13, A, L 144 som fremsat, side 112-113.

2. De gældende regler om betaling for udlevering ved meddelelse af aktindsigt ved domstolene fremgår af retsafgiftslovens §§ 48 og 49, der har følgende ordlyd:

”§ 48. For attester, afskrifter, udskrifter, fotokopier eller lignende, der udfærdiges af retten eller af Skibsregisteret, svares 175 kr. Samme afgift svares for bekræftelse af genparter i henhold til retsplejelovens § 39.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1, 1. pkt., finder også anvendelse på udskrifter af pantefogedbogen.

Stk. 3. For opslag i og udskrifter af akter fra det digitale tinglysningssystem finder stk. 1, 1. pkt., ikke anvendelse. For Tinglysningssrettens udfærdigelse af udskrifter svares dog afgift efter stk. 1, 1. pkt.

Stk. 4. For opslag i og udskrifter af afgørelser fra domsdata-basen, jf. § 9 a i lov om Domstolsstyrelsen, der foretages af brugeren selv, finder stk. 1, 1. pkt., ikke anvendelse.

§ 49. Afgiftsfri er attester, afskrifter, udskrifter, genparter, fotokopier eller lignende, der bestilles af:

1) En part i en sag til brug for denne, for så vidt sagen er afgiftsfri i medfør af § 12, stk. 1, nr. 1-3, 5 og 6, § 12, stk. 2, § 51, stk. 1, eller § 55, nr. 1, eller parten er fritaget for afgift i medfør af § 13, stk. 1, § 51, stk. 2, eller § 55, nr. 2.

2) En rekvirent af en fogedforretning til brug for denne, når forretningen er afgiftsfri i medfør af § 20, nr. 1-6.

3) Sigtede eller tiltalte under en straffesag, hvor ret til at få udskrift særligt er hjemlet ham i retsplejeloven uden for bestemmelsen i nævnte lovs § 729 d eller er tillagt ham ved beslutning af retten eller dennes formand.

4) En bobestyrer til dennes brug ved behandlingen af et dødsbo.

5) En bobehandler til dennes brug ved behandlingen af et ægtefælleskifte.

Stk. 2. Uden afgift udfærdiges endvidere:

- 1) Første udskrift til parterne af en retsafgørelse eller et retsforlig i en borgerlig retssag.
- 2) Første udskrift til parterne af en retsafgørelse eller et retsforlig vedrørende borgerlige krav i en offentlig straffesag.
- 3) Første udskrift til rekvirenten af en notarialforretning.
- 4) Første domsudskrift til beskikket advokat eller beskikket forsvarer.
- 5) Første domsudskrift til den forurettede efter retsplejelovens § 219 a.
- 6) Attest om, hvorvidt dommen i en ægteskabssag er anket.
- 7) Første udskrift eller attest til en rekvirent af en fogedforretning, når rekvirenten i henhold til retsplejelovens § 492, stk. 2, ikke har givet møde under forretningen.
- 8) Straffeattester.
- 9) Fotokopier af salgsopstilling udfærdiget til brug ved tvangsauktion over fast ejendom.
- 10) Første attest i dødsboer, der ikke behandles ved bobestyrer.
- 11) Første ekstraktudskrift af en dom i et gruppesøgsmål til gruppe medlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet.
- 12) Første kopi til den førstafdøde ægtefælles livsarvinger af den formueoversigt, som ægtefællen skal indlevere ved udlevering af et bo til uskiftet bo.”

3. Som det fremgår, er der en række væsentlige forskelle på reglerne om betaling for udlevering ved meddelelse af aktindsigt i medfør af lov om offentlighed i forvaltningen og reglerne om betaling for udlevering ved meddelelse af aktindsigt ved domstolene.

En helt grundlæggende forskel er, at betalingen for udlevering i medfør af lov om offentlighed i forvaltningen er et gebyr, mens betalingen for udlevering ved domstolene er en afgift.

Størrelsen af et gebyr må ikke overstige de omkostninger, der er forbundet med den pågældende ordning. Som nævnt er det endvidere i forarbejderne til lov om offentlighed i forvaltningen forudsat, at gebyret for udlevering af papirdokumenter i sædvanlige formater skal fastsættes med udgangspunkt i de direkte omkostninger, der er forbundet med kopieringen.

Afgifter af skattemæssig karakter kan efter grundlovens § 43 kun fastsættes ved lov, hvilket bl.a. indebærer, at beløbet eller beregningsmåden skal fremgå af selve loven. En afgift i denne forstand er ikke beløbsmæssigt begrænset til de omkostninger, der er forbundet med den pågældende ordning.

En anden væsentlig forskel er, at ved aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen kan der ved udlevering af dokumenter i almindelige formater ikke opkræves betaling for udlevering af højst 100 sider i elektronisk form eller for udlevering af højst 90 sider i papirform, mens der ved aktindsigt ved domstolene skal betales afgift uanset antallet af sider.

Der er også den forskel, at gebyret for udlevering ved meddelelse af aktindsigt i medfør af lov om offentlighed i forvaltningen fastsættes pr. imødekommet aktindsigtsanmodning, uanset om anmodningen angår et eller flere dokumenter. Afgiften for udlevering ved meddelelse af aktindsigt ved domstolene skal betales for hvert udleveret dokument, også når der samtidig anmodes om aktindsigt i flere dokumenter.

Det skyldes i sidste ende en politisk afvejning, at der er forskel på reglerne om betaling for udlevering ved meddelelse af aktindsigt i medfør af lov om offentlighed i forvaltningen og reglerne om betaling for udlevering ved meddelelse af aktindsigt ved domstolene.

4. Med lovforslaget foreslås der betydelige forenklinger af de gældende regler i retsafgiftsloven om afgiften for attester, udskrifter og kopier.

Det foreslås således at indskrænke afgiftspligten til kopier, der udleveres af retten i medfør af retsplejelovens § 41 b, § 41 c, § 41 f, stk. 5, eller § 41 h, samt udskrifter, der udfærdiges af Tinglysningsretten, jf. lovforslagets § 35.

Samtidig udgår de gældende temmelig omfattende og komplicerede regler om fritagelse for afgiften for attester, udskrifter og kopier, da de herefter ikke længere behøves.

Endvidere foreslås det at nedsætte afgiften pr. dokument fra 175 kr. til 150 kr.

Om baggrunden for de foreslåede ændringer kan henvises til pkt. 2.6.2.4 og 2.6.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvoraf bl.a. fremgår følgende:

”Udskrifter mv., som domstolene udsteder, falder groft sagt i tre kategorier.

For det første er der de udskrifter mv., som udfærdiges i forbindelse med en konkret sag. Mange sådanne udskrifter udstedes af

retten af egen drift og er af den grund fritaget for retsafgift, eftersom der kun skal betales retsafgift for udskrifter, som en part anmoder om. I andre tilfælde fremgår afgiftsfritagelsen af en af bestemmelserne i retsafgiftslovens § 49. Der vil dog kunne være tilfælde, hvor der skal opkræves retsafgift, herunder navnlig hvis en part, der allerede har fået en udskrift, anmoder om at få den samme udskrift en gang til.

Efter Retsplejerådets opfattelse kan retsafgiften for udskrifter mv. til parterne i en sag uden problemer afskaffes. Udskrifter i denne kategori er således som nævnt i vidt omfang allerede afgiftsfri. Hertil kommer, at udskrifter til parter har sammenhæng med domstolenes behandling af den pågældende sag. I overensstemmelse med det grundlæggende princip om, at retsafgiften for en sag bør omfatte alle sagsskridt i sagen, bør en udskrift til en part i sagen derfor anses for dækket af den retsafgift, der i almindelighed vil være fastsat for den pågældende sag.

For det andet er der de udskrifter mv., som en person med særlig interesse i en sag, anmoder om at få udstedt. Nogle sådanne udskrifter er afgiftsfri efter en af bestemmelserne i retsafgiftslovens § 49, mens andre er afgiftspligtige. Retsplejerådet finder, at også udskrifter mv. i denne kategori konsekvent bør være afgiftsfri. En tredjemand, der ikke er part i sagen, vil, når der ikke gælder regler om, at enhver kan få den pågældende udskrift, kun have krav på udskriften mv., når den pågældende har en retlig interesse i udskriften mv.

Endelig er der de udskrifter mv., som enhver har adgang til at få. Herunder hører navnlig tingbogsattester og aktindsigt i domme og kendelser mv. i medfør af retsplejelovens §§ 41 b og 41 c.

Retsplejerådet finder det ud fra et adfærdsreguleringshensyn velbegrunder, at udskrifter i denne kategori ikke er gratis. Der bør derfor være en afgift eller et gebyr for sådanne udskrifter.

For en afgift taler grundlæggende, at hvis man vælger en enhedsafgift, der er uafhængig af sideantallet og udskriftens form (elektronisk eller på papir), er det en meget enkel løsning både for brugerne og domstolene. Imod en sådan enhedsafgift taler navnlig, at afgiften vil kunne forekomme høj for korte, elektroniske udskrifter, hvor der ikke har været behov for anonymisering (herunder fordi dokumentet allerede er anonymiseret), og omvendt vil kunne forekomme lav for lange papirudskrifter mv.

Retsplejerådet har også her lagt afgørende vægt på hensynet til forenkling og foreslår derfor uanset de nævnte ulemper at videreføre en fast enhedsafgift for de kopier og udskrifter, som enhver har adgang til at få. Retsplejerådet foreslår, at retsafgiften

fastsættes til 150 kr. Dette er et mere ”runt” beløb end den gældende afgiftssats på 175 kr. og svarer til den afgift, Retsplejerådet foreslår for notarens bekræftelse af rigtigheden af en kopi, lovforslagets [§ 34]. Der er en vis overordnet lighed mellem disse ekspeditioner, og retsafgiften var da også den samme forud for forhøjelsen i 1998 af afgiften for udskrifter mv.

[...]

Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets overvejelser og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med Retsplejerådets lovudkast.”